

ינאי שמואל (פוזנסקי) סמק

כינוי מחתרת: ערמוני

יליד 1921, ווארשה, פולין. עלה לארץ ב-1935

גיוס לפלמ"ח 1941 מקיבוץ נוה-איתן

הצטרף לפלי"ם ב-1944

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

נעורים ועליה ארצה

הוריי לא היו ציונים. אבא ואמא היו סוציאליסטים שלחמו לשחרור פולניה מהכיבוש הרוסי והאמינו בהשתלבות היהודים בפולניה העצמאית. אחותה של אמא, אסתר, עלתה לארץ ישראל בשנת 1925. עלייתה של הדודה אסתר לארץ ישראל קבעה את מהלך חייו. בהשפעתה למדתי עברית מגיל 5, הלכתי לגן ילדים עברי, חגגנו ל"ג העומר, ט"ו בשבט והחנוכה, שרנו שירים מארץ ישראל. מגן הילדים עברתי לבית-ספר "תרבות", למדתי עברית, ספרות עברית וציונות. אחרי בר מצווה וגמר הלימודים עליתי ארצה עם סרטיפיקט של תלמיד בבית הספר המקצועי ליד הטכניון בחיפה, היום בסמ"ט. למדתי שנה אחת והלכתי לעבוד עם דודי בכנין. כעבור כשנתיים השתתפתי בעליה על הקרקע [חומה ומגדל] של קיבוץ נוה-איתן בעמק בית שאן ונשארתי בקיבוץ.

מתגייס לפלמ"ח - פלוגה א'

רבים בקיבוץ היו יוצאי פולניה שמשפחותיהם נותרו שם. עם פרוץ מלחמת העולם ה-2 שררה בינינו ראגה רבה לגורל משפחותינו ורצון עז לעשות מעשה. רבים התגייסו לצבא הבריטי מתוך אמונה כי יוכלו מיד לקחת חלק במלחמה. הגיוס לצבא זר ושרות תחת פיקוד זר לא קסם לי, התגייסתי לפלמ"ח עם הקמתו.

הוצבתי בפלוגה א' בפיקודו של יגאל אלון. מפקד המחלקה היה נחום שריג ומפקד הכיתה היה אסף שמחוני. במאי '41 היה הכנס הראשון של פלוגה א' בחורשת גינוסר. זה היה הכנס הראשון של פלוגה בפלמ"ח. כל דבר בכנס זה היה 'הראשון'. בכנס פגשתי לראשונה חברי לחיי החדשים. שם פגש אותי יגאל ושאל, לראשונה: 'איך קוראים לך, איך קוראת לך אמא שלך?'. 'אמא קוראת לי סמק' אמרתי. 'אז גם אנחנו נקרא לך סמק'. וכך זה נשאר. עד היום. זה הכנס עליו אומר לי חיים גורי: 'עד סוף ימינו נתגאה בכך שהיינו בכנס זה, ממנו התחיל המסע הגדול'.

בשנת 1942 הפך הפלמ"ח ליחידה מגויסת עם בסיסים בקיבוצים במשטר של עבודה ואמונים. הבסיס הראשון שלנו היה בכפר גלעדי. כאשר בא יצחק שדה לשוחח עם כל אחד אמרתי לו כי אני רוצה העברה ליחידה ימית, ללמוד ימאות ולהביא יהודים ארצה באוניות. קרוב ל-3 שנים

הייתי בפלוגה א'. עברנו קורסים, עברנו בקיבוצים, הלכנו במסעות ו-גיבשנו את רוח הפלמ"ח, אותה רוח מיסטרית שעמדה לנו במצבים קשים ובלתי צפויים. אהבתי את הפלוגה, רכשתי ידידים, אך לא פסקתי לשאוף להגיע ליחידה ימית ולעסוק בהעפלה.

יחירת לוחמה באירופה.

בתחילת שנת 1944 התנדבתי לצניחה באירופה. התכנית הייתה להנחית חוליות קטנות באירופה ללחימה בנאצים בשיתוף עם פרטיזנים מקומיים. עברנו אמוני חבלה ועמדנו לעבוד אמוני צניחה בבסיסים בריטים במצרים. יום אחד לפני היציאה ביטלו הבריטים את התכנית. עם ביטולה נשלחתי, סוף-סוף, לקורס מפקדי סירות, השלישי בסדר הקורסים של הפלי"ם.

הפלי"ם

הגעתי לשדות-ים כשהאמונים כבר החלו. על החוף עמד ברצ'יק, שלא שאל שאלות, הצביע על סירה ואמר: 'עלה לסירה זאת'. הנחתי את התרמיל על החול ועליתי לסירה. נתנו בידי משוט וכך התחיל המסלול החדש, הנכסף, של חיי.

קורס מפקדי סירות נמשך שלשה חדשים. למדנו להשיט סירות במשטים ובמפרשים. עשינו הכרה עם רוח וגלים. למדנו ניווט חופי וסיירנו לאורך חופי הארץ כדי להכיר חופי נחיתה. ותיקי ההעפלה, שמוליק וברצ'יק, הרצו לנו על מעפילים, על צפיפות רבה באוניה, על חלוקת אוכל ומים למאות אנשים בתנאי צפיפות. על נחיתה בחוף חשוך והורדת אנשים לחוף. בעיקר, הכניסו לנו לראש, כי אנחנו אחראים לשלומם של אנשים אלה.

בגמר הקורס עמדנו להתפזר ולחזור כל אחד לפלוגתו. בהנהגתו של זלמן פרח, עמדנו על כך כי הימאים יהיו יחידה ימית מיוחדת בפלמ"ח. לפרנסתנו, כמקובל בפלמ"ח, עברנו בנמל חיפה בסבלות. עבודה קשה, אך לצעירים יש כוחות בלתי נדלים. לא זכורות לי תלונות.

לקראת סוף מלחמת העולם ה-2 פרש המוסד לעליה ב', דוידקה גמרי, את חסותו עלינו ושחרר אותנו מהצורך לעבוד בנמל. נפתחו קורסים לחובלים שהעמיקו את הכשרתנו

שלפנינו לא היינו פנויים לשמוע. הם הכירו זה את זה והיתה להם היררכיה ברורה ביניהם, אך להפתעתי, אנחנו הצעירים מארץ ישראל, היינו סמכות מוחלטת.

"חביבה רייק"

לקראת ההפלגה יצאנו למחנה קיץ על שפת הים ליד Cape Sunion בקרבת המחנה מצאנו צוק היורד לים במים עמוקים ושם קבענו את מקום הגעת הספינה. העולים היו צעירים וניצלנו את הזמן באמוני שחיה וחתירה בסירות. הסוכנים הבריטים בעיר ידעו על המחנה אך לא יכלו למנוע מתנה קיץ לנוער. כדי לשמור בסוד את יום ההפלגה הכנו חגיגה לחג השבועות הקרב. העולים הזמינו לחגיגה את קרוביהם בעיר, אך יצאנו לים מספר ימים לפני החג.

יצאנו בשתי ספינות, הגדולה 'חביבה רייק', בת כ-200 טון, עם כ-350 עולים והקטנה 'רפי', בת כ-100 טון, עם כ-120 עולים. ההפלגה עברה ללא תקלות. במרחק של ליל הפלגה מחופי הארץ העברנו את העולים מ'רפי' ל'חביבה'. 'רפי' חזרה ליוון עם הצוות היווני ו'חביבה' המשיכה עם צוות מבין המעפילים שהוכשרו לכך במשך ההפלגה. הצפיפות באוניה בלילה האחרון היתה רבה מאוד. האנשים שבאו מ'רפי' נשארו על הסיפון ולא היה בו מקום לזוז. הפלגה בשתי ספינות והעברת העולים מהקטנה לגדולה ליד חופי הארץ הפכה אחר כך לשיטה מקובלת. בקרבת חוף הארץ חג מעלינו מטוס ובעקבותיו הגיעה משחתת. ערכנו תרגילי התחמקות, אך בסוף גררו אותנו לנמל חיפה משם הועברו המעפילים למחנה המעצר בעתלית. אנחנו, הפלי"מניקים, קיבלנו הוראות להתחמק בנמל ועשינו זאת.

"השבת השחורה"

התיצבתי אצל דוידקה ב'מוסד', מסרתי דו"ח כספי למאיר ספיר בכנרת, סיפרתי את סיפורי לחברי ומפקדיי בפלי"ם ונסעתי לחופשה בדגניה א'. בשבת ה-29 ביוני הוקף הקיבוץ ע"י חיילים בריטים, נערכו חיפושים ונעצרו כל הגברים הצעירים ואני ביניהם. הבריטים לקחו אותנו למחנה מעצר בעתלית, ממנו פונו המעפילים. כעבור ימים אחדים נודע לנו כי עומדים לפנות אותנו ללטרון והמעפילים יחזרו לעתלית. ראינו הזדמנות לברוח. במהומת הפינוי התחבאנו על התקרה הכפולה בצריף המטבח, היינו חמישה. שכבנו שם 3 ימים בחברתן העליזה של חולדות. כששמענו קולות המעפילים שהוחזרו ירדנו מהמחבוא ומצאתי עצמי בחברתם של אנשי 'חביבה רייק', שחזרו למחנה. הם הקיפו אותי מופתעים, אך במהרה הבינו כי מוטב להתעלם ממני. הסתלקתי מהמחנה במשאית שהוציאה מהמחנה ארגזים ריקים.

"הנריאטה סולד"

חזרתי לדוידקה. כעבור ימים אחדים נמצאה לי אוניה ליוון.

המקצועית. כוגרי הקורס היו מוכנים ליציאה לאירופה למילוי תפקידיהם: הכנת אוניות לקליטת עולים, פיקוח על צוותי האוניות בים, הדרכת העולים להפלגה, הנהגתם בעת ההפלגה והורדתם בחוף. השתתפתי בקורס חובלים השני. במבט לאחור, אין ספק כי התיצבותה של קבוצת צעירים חדורי מוטיבציה, בעלי הכשרה מקצועית ימית, פתחה בפני ראשי המוסד לעליה ב' אופקים חדשים ואיפשרה יוזמות נועזות.

לא חסרו לי חרדות לקראת המשימה הגדולה. החזרה לאדמת אירופה האדורה, המפגש הצפוי עם שארית הפליטה, אנשים שחוו את זועות המלחמה והשואה. האם אנשים מנוסי התלאות יקבלו את סמכותנו? עלינו להוליך אותם בים בשלום ולהוריד אותם בחוף בשלום. נוסף לקשיי ההפלגה בים נעמד במאבק מול הצי הבריטי השולט בימים, יריב מנוסה ורב עוצמה.

בינתיים העיק עלינו חוסר המעשה. המלחמה נמשכת, מגיעות ידיעות מעורפלות על גורל היהודים. הנוער של כל העולם לוחם בנאצים ואנחנו מתכוננים ומחכים. עבר עלינו משבר קשה ורבים טובים עזבו את היחידה ופנו לשרות בים במסגרות שונות.

"הפועל תל - אביב"

בשנת 1945 הסתיימה מלחמת העולם ובאותה עת נודע לי כי כל משפחתי נרצחה ע"י הנאצים. אבי, אמי, אחי ואחותי, כל הדודים וכל וכל הדודות ובני ביתם נרצחו. ראשוני הפלי"ם יצאו לאירופה. יגאל אלון הורה לי להשאר בארץ ולרכו את פעולות הסקציה הימית של ה'פועל-תל אביב'. הצריף של ה'פועל' עלה באש, הציוד כולו נשרף והפעילות עלולה היתה להפסק. לצורך מילוי תפקירי בעיר קיבלתי מהפלמ"ח כלי תחבורה אישי בצורת זוג אופניים ושיכון: אוהל מקופל וחופש להקימו בכל מקום שאבחר. הקמתיו בסמינר הקיבוצים על שפת הירקון. למרות התנגדותי לעיכוב יציאתי לאירופה ובסופו של עניין, הערכת את תפקירי ב'הפועל'. הניכוי הימאות של ה'פועל' היו תמיד ראשוני ההעפלה והנוער המתחנך שם היה מאגר הממשיכים בפלי"ם.

יוצא לאירופה - יוון

בסוף שנת 1945 הגיע זמני לצאת לאירופה. יצאתי למצרים במדי חייל בריטי, יחד עם אברהם ליחובסקי, כדי למצוא ספינה שתיקח אותנו ליוון. אחרי הרפתקאות רבות הגענו לדירת המסתור של המוסד לעליה ב' באתונה. קיבל את פנינו קיפי, אריה קפלן, חברי מהפלי"ם. ראש המוסד באתונה היה לוי שוורץ, מוותיקי המלווים של אוניות מעפילים.

לראשונה נפגשתי עם פליטי שואה, עם מספר על הזרוע. הם לא דיברו עברית ולא אידיש. היו להם סיפורים קשים, אך לא נטו לספר לנו. אולי אנחנו הטרודים בטרדות המעשה

דוידקה נתן לי מזוודה קטנה לשים בה את החפצים. 'לא מקובל לנסוע לחו"ל עם תרמיל גב' - אמר. נסעתי כנוסע סמוי ללא מסמכים והיו לי בעיות ביציאה מהנמל בפיראוס. הצלחתי להתחמק ולהגיע נרגש לדירת המסתור המוכרת. הופתעתי שאיש לא התעניין בי ורק דבר אחד עניין אותם - המזוודה. לקחו אותה ופירקו לחתיכות. במסגרת העץ של המזוודה התמימה התגלה מחסן מטבעות זהב. הסתבר לי כי הברחתי זהב.

ההכנות לאוניה היו הפעם שונות לגמרי. לוי שוורץ הוחלף ע"י יאני אבידוב. יאני ראה בשליחותו תפקיד של הצלת ילדים. עם עוזרו, שאר ישוב (שריק מבית השיטה), היה נע ונד במנזרים, ברחובות נידחים ואצל משפחות נוצריות אומנות ומחפש יתומים שנמסרו ע"י הוריהם או נעזבו על ידם כאשר נשלחו לאושוויץ. יאני ושריק הצליחו לאסוף כ-400 ילדים, לרכז אותם במחנה מיוחד וליעד אותם לאוניה הבאה. עוד לפני שהיתה לו אוניה מוכנה נתן לה יאני את השם "הנריאטה סולר" על שם 'אם עליית הנוער'. בקיץ העברנו כ-200 ילדים למחנה שבקרבת כף סוניון. בנינו סוכה בירכתי הספינה בניגוד לכללי ההסוואה אך לא היתה ברירה בגלל ריבוי הילדים.

יצאנו, גם הפעם, כשתי ספינות 'הנריאטה' הגדולה עם כ-400 עולים מיוון ו'רפי' הקטנה עם כ-150 עולים צעירים ממזרח אירופה, רובם הונגרים. ההעמסה היתה מהירה וללא בבעיות. הפלגנו ב-1 לאוגוסט '46. בין אי יוון היתה לנו תקלה במנוע ונכנסנו למפרץ באי 'סירינה'. תושבי האי, רק משפחה אחת, אסרו עלינו להוריד אנשים לחוף. הם סיפרו כי בזמן המלחמה הגיעה לאי השכן אוניה עם פליטים יהודים, הפליטים ירדו לחוף והאוניה הסתלקה. גילה אותם מטוס סוור, הזעיק אוניה ולקחו אותם משם כנראה למחנה השמדה. רק כעבור שנים רבות נודע לי כי היתה זאת ספינת מעפילים בשם 'פנצ'ו' אשר לא הסתלקה אלא טבעה באי הבודד. האנשים שהו באי כ-10 ימים ונאספו ע"י אוניה איטלקית אשר לקחה אותם למחנה בדרום איטליה. האיטלקים סרבו למסור אותם לגרמנים. בעת פלישת בנות הברית לאיטליה שוחררו העולים והגיעו ארצה.

עברנו לאי הבלתי מיושב מחשש לפטרולים. כעבור ימים אחדים תוקן המנוע והפלגנו לים. סמוך לחופי הארץ העברנו את עולי 'רפי' ל'הנריאטה' והצפיפות גדלה. ליד חוף אשקלון חג מעלינו מטוס, הגיעה משחתת והמשכנו לפי הוראותיה לנמל חיפה. ציפינו כי הכל יתנהל כרגיל: נמל חיפה, מעצר המעפילים בעתלית, התחמקותנו ממעצר וחזרה לאירופה לאוניה נוספת. אבל לא כך קרה.

גירוש לקפריסין

באותו לילה נתפסה גם האוניה 'גור' וכמהרה הסתבר כי עומדים לגרש אותנו מהארץ. סיפורי הגירוש לקפריסין סופרו כבר פעמים רבות וידועים היום לכל. הפעם אנסה לחזור אל הסיפור במבט אחורה, ממרחק של למעלה מ-50

שנים. הגירוש היה צפוי וידוע למוסד בארץ. הדיונים בקבינט הבריטי ובניית המחנות בקפריסין היו ידועים. הסוכנות הפעילה את קשריה באנגליה ובארה"ב בנסיון למנוע את הגזירה. לנו לא ניתן כל רמז. ההודעה על הגירוש והוראות פעולה נמסרו לנו רק כשעמדנו על עוגן במפרץ חיפה. ואלה היו ההוראות:

- * לארגן התנגדות המעפילים נגד השתלטות הבריטים;
- * לגרום חבלה באוניה ע"י חומרי הנפץ שהועבר לנו;
- * הישראלים ימשיכו עם המעפילים במסעם למחנות המעצר.

הוראות אלה הטילו על המעפילים את המאבק הפעיל נגד הבריטים. עלינו, הימאים והגדעונים המיועדים להובלת אוניות, הוטל הטיפול במעפילים במחנות. בשיתופם המלא של המעפילים, מלאנו את ההוראות כהבנה ובהצלחה. ההתנגדות היתה עיקשת וממושכת. לא היינו אמורים לנצח את הבריטים אלא להמחיש את התנגדותנו בלבד תוך הקפדה על שלום המעפילים. בסופו של המאבק הועברו לאוניות הגירוש והובלנו למחנה המעצר בקפריסין.

מחנה המעצר, עם גדרות תיל ומגדלי השמירה הטיל אימה על המעפילים והעלה זכרונות מעיקים. מציאות זאת היתה חדשה עבורנו וכן עבור הקצינים הבריטים. עלינו רבצה האחריות המלאה על שלומם של המעפילים. ציבור גדול של פליטי שואה, ביניהם נשים הרות, תינוקות וילדים מכל הגילים. ציבור מבוהל, הדובר שפות שונות ונושא אתו זכרונות קשים. אנחנו, הצעירים הישראלים, היינו להם העוגן היחיד למציאות עם תקווה. ההוראה שניתנה לנו "להמשיך עם העולים ולדאוג להם", היתה הכרח המציאות למרות שלפי הכשרתנו היינו אמורים להסתלק מהר ככל האפשר ולהפליג לים עם אונית מעפילים נוספת. ניהול מחנה ההסגר עמד, במציאות החדשה, בראש מעיינינו למרות שמעולם לא התכווננו לכך. החל במגע הראשון עם השלטונות הבנו כי עלינו להשתחרר משלטונם.

כבר בעת חלוקת האוכל לראשונה רמזנו לאנשינו כי כל מי שגומד לאכול יחזור לתור לבקש עוד. במהרה הצלחנו לעורר אי סדרים כך שהאנגלים פנו ל"ועד המעפילים" בבקשת עזרה. בינינו סוכם כי קיפי יוצג כמעפיל העומד בראש הועד. קיפי הודיע לבריטים כי הועד מוכן לקבל על עצמו את הכנת אוכל וחלוקתו, סידור מגורים, כביסה, שרותים רפואיים וכד'. כל זאת כאשר הבריטים מספקים את המצרכים הדרושים ובתנאי כי נתנן למחנה אוטונומיה מלאה ובריטים לא יורשו להכנס למחנה. אמנם כך סוכם וכך נוהל במשך שנתיים וחצי. להחלטה זאת, ביום הראשון לקיום המחנות, היתה חשיבות מכרעת לחיי היום-יום, ועד כדי הפירת מנהרות ואמוני "שורת המגינים".

אוניות מעפילים נוספות המשיכו להגיע עם מטען אנושי הולך וגדל והוועד המשיך לנהל חיים סדירים. עד בוא שליחים מקצועיים מהארץ היינו אנחנו האבא/אמא של אלפי פליטים בשיתופם הפעיל. עם זאת לא עזבה אותנו

באופן לגמרי נורמלי כך שגמרנו בעוגת קרם ותה אנגלי שהוגש לנו בבית קפה".

מסתבר כי המאבק בבריטים בים והתנגדות אלימה להשתלטותם על אוניות היתה עניינם של המעפילים והפלי"מניקים בלבד.

מלחמת העצמאות והקמת חיל הים

בכ"ט בנובמבר '47 אושרה, ע"י האו"ם חלוקת ארץ-ישראל והקמת מדינה יהודית ומדינה ערבית. היהודים רקרו ברחובות אך הערבים פתחו במלחמה. ההעפלה נמשכה אבל כבר לא היתה בעדיפות ראשונה. חלק גדול מהפלוגה הימית, הגדולה בפלוגות הפלמ"ח, צורף לכוחות לוחמים בפתחת הדרך לירושלים ולנגב. בקרבות אלה נפלו חלל רבים מאנשי הפלוגה. עם גמר הקרבות חזרו הימאים והצטרפו לשארית הפלוגה בהקמת חיל-הים.

במרץ 1948 הוחל בהקמת הזרוע הימית של צה"ל על בסיס הפלי"ם. 4 אוניות מעפילים שוקמו והפכו לאוניות המלחמה הראשונות של ההיל. מוניתי למפקד שייטת האוניות במלחמת העצמאות. במהלך המלחמה הצלחנו, במבצעים שונים, לרכוש שליטה על המרחב הימי.

עם תום מלחמת העצמאות יצאתי ללימודים. בתחילה בטכניון בחיפה ובהמשך ב-M.I.T. בארה"ב. חזרתי לחיל הים, בשנת 1954, לאחר שסיימתי תואר שני בהנדסה וניהול.

ב-1955 נשלחתי לאנגליה בראש משלחת החיל להכנת 2 משחתות שנרכשו ע"י חיל הים. בגמר ההכנה והאמונים מוניתי למפקד שייטת המשחתות ופיקדתי עליה במלחמת סיני. תחת פיקודי נלכדה, במהלך קרב, המשחתת המצרית "איברהים אל אוול", נגרדה לנמל חיפה, שופצה וצורפה לשיטת המשחתות בשם אח"י חיפה.

סיימתי את תפקידי בחיל הים, בשנת 1960, כסגן מפקד חיל הים וראש מחלקת ים, בדרגת אלוף משנה.

ההכרה כי נועדנו להוביל אוניות בים וכי אנו חסרים במערכת ההעפלה. מספר הפלי"מניקים, הגדעונים והצוותים הזרים הכלואים במחנה גדל במהירות והגיע לעשרות. בפגישות הפלי"ם שקיימנו החלטנו להבריח מהמחנה את הישראלים והמלחים הזרים ולמצוא דרך להוציאם מהאי. החברים הטילו עלי לצאת מהמחנה ולארגן בריחה מהאי כאשר בריחה מהמחנה תאורגן בפנים. בתוך חודשים אחרים הצלחנו להבריח את כל הישראלים והמלחים הזרים. בתחילה בספינות מבריחים ובסוף בספינה שנשלחה ע"י המוסד. אחרי מבצע זה חזרתי ארצה. בהמשך פותחו ושוכללו שיטות הבריחה וספינות דיג היו אוספות את הבורחים בנקודות חוף שונות. הוצאת אנשים ממחנות המעצר והכנסת מדריכי פלמ"ח לתוכם, הפכו למעשה יומיומי.

מפקד פלי"ם

חזרתי ארצה ונתמנתי מפקד הפלוגה הימית, לימים הפלי"ם. בזמן זה גדלה הפלוגה מאוד. צורפו לה הכשרות מגויסות והוקמו בסיסים חדשים. זרם ההעפלה הלך וגדל כולל אוניות גדולות הנושאות אלפי מעפילים. האוניות נתפסו והגירוש לקפריסין היה לשיגרה שכללה התנגשויות אלימות בין המעפילים והבריטים.

התנגדות להשתלטות הבריטים על האוניות היתה בין המשימות הקשות ביותר שהוטלו על המעפילים העייפים, הרעבים והצמאים. לא היה, במאבק אלים זה, סיכוי לנצחון ואף לא כוונת נצחון. הנצחון הושג בעצם נחישותם של מעפילים להמשיך בהעפלה אל אף תלאות הדרך, המאבק האלים, הגירוש מהארץ והשהות הממושכת במחנות מעצר בקפריסין. המאבק השתכלל במשך הזמן, הפך אלים יותר, נפלו בו חללים רובו הפצועים.

ההתנגדות היתה חוויה קשה גם למלחי הצי הבריטי. בבסיס האמונים במלטה הוסבר כי הם יעמדו במאבק מול טרוריסטים קשוחים. הפתעתם הראשונה היתה כשהתברר להם כי מולם עומדים אנשים עייפים לבושי סחכות,

הכוללים נשים וילדים. הפתעתם השניה היתה נחישות המאבק. הפתעתם השלישית היתה אדישות היישוב למאבק המעפילים. לאחרונה קיבלתי ספר זכרונות של קצין בריטי ששרת במשחתת H.M.S. Shevron הפעילה ביותר במצוד אחרי אוניות מעפילים. להלן קטע מהמסופר בספר, מתורגם מאנגלית:

"אחרי יירוט אוניות אחדות והשתלטות עליהן כפי שתוארתי, קיבלנו חופשת חוף בחיפה וזה היה מאוד יוצא דופן. יצאנו למסע קניות ברחוב הרצל עם חששות רבים. להפתעתנו מצאנו את הציבור היהודי מאוד ידידותי, החיים מתנהלים

